

Francè Bevk:

Medvedek Capljač.

Zgodba za najmlajše.

Ilustriral prof. Fr. Košir.

3.

Prišla je zima, dolga medvedja noč.

Capljač je legel in zaspal. Ni se prebudil do pomladi.

Ko je odprl oči, je zagledal v brlogu dva nova bratca. Dva bratca in še sestrico povrhu. Bili so vsi tako majhni, tako zelo majhni. Capljač se je čudil, da more biti kak medvedič tako zelo majhen. Vsi trije so imeli mehke gobčke in še mehkejše kožuščke. Objemali so se in spali kot polhi. Včasih so se prebudili, tedaj so pili mleko. Drugega niso znali.

Capljač se je hotel z njimi poigravati.

»Pusti jih, da jim kaj hudega ne narediš!« ga je zapodila mati. »Se jih boš že še naveličal.«

Capljaču je biló dolg čas. Ko se je oče nekega jutra odpravljal z doma, je silil za njim.

»Samo v napotje mi boš,« je zabrundal Godrnjavs.

»Pa ga vzemi s seboj,« je rekla Momljačka. »Ne bo mu škódovalo, ako se česa nauči.«

In tako je Capljač odšel z očetom.

Tako daleč od brloga še nikoli ni bil. Čudil se je vsaki stvari in široko odpiral oči. Napenjal je ušesa in vohal. Vse, prav vse mu je biló novo. Res, da so ga boleli mehki podplati, ki so se mu na pómľad lupili, a ni se zmenil za to.

Oče in sin sta hodila čez drn in strn. Med drevesi in skalami vedno dalje. Dolgo se nista ustavila.

Med potjo sta neprestano oprézovala okoli sebe. Rada bi bila našla kaj užitnega. Saj sta prestradala vso zimo. Tako sta bila mršava, da so jima kosti silile izpod kože. Toda veliko hrane ništa našla. Toliko, da sta se malo okusila.

Godrnjavs je bil posebno dobre volje. Ves čas je nekaj momljal predse. Menda je popeval neko pesem o lisici. Sonce je prijetno grelo. Nastavljala sta mu razmršene kožuhe.

Pa se je Godrnjavs nenadoma ustavil. Natégoval je vrat in vohal okoli sebe.

»Kaj je?« je vprašal Capljač. Bil je radoveden.

»Tiho!« je oče copotnil s šako. »Človek je.«

Človek? Capljač je že slišal o človeku. Oče in mati sta se večkrat poménkovala o njem. Vselej je natégoval ušesa, a ni slišal nič dobrega. Samo slabo. Človek mora biti zelo velik, da se ga celó oče boji. In močan najmanj za deset medvedov. Capljač si je le tako mislil, tega ni mogel vedeti. Še nikoli ni videl človeka. Bal se ga je. Obenem se ga je polastila strašna radovednost.

»Kje je človek?« je vprašal.

»Tiho!« je rekel oče. »Ne bodi siten!«

Godrnjavs se je okrenil in hlačal nazaj v hrib. Ves čas je obračal glavó in ni nehal vohati. Gobec se mu je kar tresel, oči so se mu svetile.

Capljač je drobil za očetom. Mislil je na človeka.

»Oče, pokažite mi ga!« je zasitnaril.

Toda oče ga je samo grdó pogledal.

Da veste, Capljač je bil zelo svojeglaven medvedič. Če si je kaj vtepel v glavo, zlepa ni odnehal. Želja, da bi videl človeka, je bila večja kot strah pred očetom.

Vrtel se je v krogu in copotal z nogami po listju.

»Pokažite mi človeka!« je ponavljal. »Pokažite mi človeka ... človeka ... človeka ...«

Medved je bil jezen. Dvignil je šako, da bi ga udaril. Pa se je premislil. Morda je dobro, če sinu pokaže človeka. Znal se mu bo ogniti.

»Pojdi z menoj!«

Naglo sta jo ubirala skozi grmovje. Godrnjavs ni nehal obračati gobca na vse strani. Prišla sta do skalovja. Zlezla sta za košat grm in tam počenila.

Pod njima se je vlekel kolovoz.

»Da boš tiho!« je oče zapretil Capljaču.

Capljač je strmel na pot, da so mu oči štrlele iz glave.

Po kolovozu je prišel lovec. Preko ramena mu je bila obešena puška. Na zelenem klobuku je nosil šojina peresa.

»Ali je tisto, ki hodi po dveh nogah?« je zašepetal Capljač.

»Da. Tisto je človek.«

Capljač je gledal, gledal, gledal. To je človek? Bolj ko ga je gledal, manj strašen se mu je zdel. Saj ga ni bilo nič v primeri z očetom.

»Majhen je,« je rekel.

Godrnjavs mu je zapretil z očmi, naj bo tiho.

Molčala sta. Lovec je izginil za ovinkom.

»Majhen je, to je res,« je tedaj spregovoril oče. »Tudi močan ni. Toda hud je, hud. In bolj zvit kot lisica. Vsega si izmisli. Ta, ki si ga videl, je najhujši. Železen pihalnik nosi čez ramo. Zagleda te in te z njim pokadi, pa je po tebi.«

Capljač je poslušal z gobcem in z očmi.

»Pa tisti, ki ne nosijo takega pihalnika?«

»Tisti niso tako hudi. Pa pokličejo druge. Če jih je več, je hudó. Najbolje, da se človeku ogneš s poti. Nič mu ni zaupati.«

Tak je bil očetov nauk o človeku.

Že sta hotela oditi, ko je prišla po poti ženska. Koš drv je nosila na hrbtu.

»Ali je tudi to človek?« je vprašal Capljač.

»Tudi,« mu je odgovoril oče. »Toda ta ni hud. Čakaj, boš videl.«

Godrnjavs je zavil gobec in povohal na desno in na levo, Lovca ni bilo več v bližini. Postavil se je na zadnje šape in grdó zamomljal.

Ženska ga je zagledala. »Sveti Bog!« je zavpila, vrgla koš na tla in pobegnila.

Capljač se je od smeha valjal v listju.

»Zdaj pa pójdiva,« se je tudi oče držal na smeh. »Če se vrne človek s pihalnikom, bo slabó.«

Naglo sta jo pobirala skozi grmovje.

Vrnila sta se v brlog.

Capljač ni mogel čakati, takoj je povedal materi, kaj je doživel.

Tudi Momljačka se je smejala. Nato se je zresnila.

»Nikar mi ne hodi preblizu človeka,« je rekla možu. »Če se ti kaj pripeti, bom ostala sama na svetu.«

»Že vem, kaj delam,« je zamomljal Godrnjavs.

(Dalje.)

Panonski:

Slovenska krajina.

Zemljo onstran Mure imenujejo od leta 1918. dalje tudi Prekmurje. V času, ko je bila pod tujo oblastjo, so jo domači izobraženci zavedno nazivali »Slovenska okroglina« (že 1780. l.) in Slovenska krajina. V spomin na njeno krepko borbo za narodnostni obstoj ji pritiče še dandanes ta častni naziv.

Slovensko krajino meji proti Prlekiji in Medmurju reka Mura, proti Avstriji potok Kučnica, proti Madžarski pa gre meja blizu reke Rabe. Tako stoji turomejnik v bližini Srebrnega brega (404 m), ki je najvišji vrh vse pokrajine. Skoro tisoč kvadratnih kilometrov meri zemlja, ki je na jugu in zapadu ravninska — zato jo nazivajo Dóllinsko in Ravénsko —, na severu pa gričevnata, zato Goričko. Večji potok je Lèndava ali Prètoka. Glavna kraja sta Sòbota in Lendava, vsak z okoli 3000 prebivalci.

Do prevrata je bil večji del zemlje last veleposestnikov; sedaj jo delijo kmetom. Hriboviti deli so zelo gozdnati in rodijo malo, zato si prebivalstvo — okoli 95.000 — išče dela na veleposestvih doma in v Franciji ter Nemčiji. Po veri je okoli 23.000 protestantov; to so edini ostanki slovenskih protestantov.

Po naselitvi Slovencev v sedanji domovini so tod in še dalje po Panonski ravnini do Blatnega jezera bivali panonski Slovenci, ki sta jih obiskala tudi sveta brata Ciril in Metod. Imeli so lastno državo, ki sta ji vladala kneza Pribina in Kocelj. Ko so pa v 10. stoletju prišli Madžari, so mnogo panonskih Slovencev iztrebili, mnogo jih pa potujčili, tako da se je obseg nekdanje slovenske zemlje skrčil od 10.000 kvadratnih kilometrov na sedanji obseg. Tako so bili po ustanovitvi madžarske države Slovenci med Muró in Rabo popolnoma ločeni od svojih bratov do osvobojenja dne 12. avgusta